

การศึกษาปัจจัยและแนวทางป้องกันตามหลักเบญจศีล
เพื่อส่งเสริมการไม่กระทำความผิดซ้ำ
ของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดสมุทรปราการ

A Study of Factors and Illegal Prevention Based on
Five Precepts for Encouraging the Recidivists in the
Samutprakarn Provincial Prison to Deny Any Criminal
Wrongdoing

วันที่รับบทความ: 22 ธันวาคม 2563

ศิลป์ชัย ลีลิตธรรม¹

วันที่แก้ไขบทความ: 2 เมษายน 2564

วงศ์กร เพิ่มผล²

วันที่ตอบรับบทความ: 20 เมษายน 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาเหตุปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำ และศึกษาแนวทางป้องกันตามหลักเบญจศีล เพื่อลดการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำกลาง จังหวัดสมุทรปราการ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำ จำนวน 312 คน การศึกษาวิจัยเป็นแบบผสมผสาน (mixed methods research) โดยวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative Research) และวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) มีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการศึกษาพบมากในเพศชายอายุระหว่าง 31-40 ปี การศึกษาประถมศึกษา สถานภาพโสด อาชีพรับจ้าง รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000-10,000 บาท สมาชิกในครอบครัว 5-7 คน กระทำผิดซ้ำเฉลี่ยจำนวน 4 ครั้ง เกี่ยวกับยาเสพติด อาศัยอยู่กับบิดามารดา สภาพแวดล้อมเป็นชุมชนเมืองที่มีผู้จำหน่ายและเสพยาเสพติด สมาชิกในครอบครัวเคยต้องโทษคดียาเสพติด พฤติกรรมส่วนตัวส่วนใหญ่เคยเสพยาเสพติด เล่นการพนัน เที่ยวสถานบันเทิง และการคบเพื่อนส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด สาเหตุในการกระทำผิดซ้ำเกิดจากตัวผู้กระทำผิดเองเป็นสำคัญเพราะต้องการเงินมาอำนวยความสะดวกสบายให้แก่ชีวิต ด้านปัจจัยพบว่า ปัจจัยด้านครอบครัว ด้านสังคม ด้านสภาพแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ หรือด้านความเชื่อเกี่ยวกับการกระทำผิด การฝ่าฝืนข้อห้ามตามหลักเบญจศีล จากการวิเคราะห์ข้อมูล ปัจจัยทุกด้านมีผลต่อการกระทำผิดซ้ำในระดับปานกลาง แนวทางป้องกันตามหลักเบญจศีล พบว่าหลักเบญจศีลเป็นแนวปฏิบัติพื้นฐานของบุคคล

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

e-mail: silchai.l@dru.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการจัดการชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

e-mail: wongsakorn.p@dru.ac.th

การฝ่าฝืนเป็นความผิดตามกฎหมาย ดังนั้น การประพฤติปฏิบัติตามหลักเบญจศีลเป็นการแก้ไขการกระทำผิดซ้ำไม่ให้เกิดขึ้นได้

คำสำคัญ: การกระทำผิดซ้ำ แนวทางป้องกัน หลักเบญจศีล

A Study of Factors and Illegal Prevention Based on Five Precepts for Encouraging the Recidivists in the Samutprakarn Provincial Prison to Deny Any Criminal Wrongdoing

Received: December 22, 2020

Revised: April 2, 2021

Accepted: April 20, 2021

Silchai Leelitthum¹

Wongsakorn Poempol²

Abstract

The purpose of this project is to study causes and factors affecting recidivists and preventions based on five Precepts for rehabilitating Samutprakarn province's prison inmates. The group of this subjects is 312 Samutprakarn province's prisoner by means of using mixed methods research. The methods focus on qualitative research and quantitative research using questionnaires for gathering any information and interview the experts in the related fields. These data showed that most of the recidivists males aged between 31-41 years old, only graduated from primary school, single, with fluctuated incomes (5,000-10,000 baht/month) with big family (5-7 people) staying together. These most inmates who offend the law 4 times involve in drug trafficking. It also found that the environment where they live in having one of these parameters: someone in their family taking part in drug abuse or their neighborhood drawing in. In term of their own behaviors, they have friends who join in gambling, going to nightclub and drug trafficking. The subjects confess that they want money in the easiest way to facilitate their living, so they must do bad things again and again. It is considered that parameters acting on recidivists are based on their own behaviour of the inmates. Other factors such as low education, their own family, the environment, the economics, the aspect of their life or breaking five precept are less important than their own minds. If they disobey the five

¹ Lecturer, Bachelor of Laws Program, Faculty of Humanities and Social Sciences Dhonburi Rajabhat University
e-mail: silchai.l@dru.ac.th

² Asst.Prof.Dr., Community Management Program, Faculty of Humanities and Social Sciences Dhonburi Rajabhat University
e-mail: wongsakorn.p@dru.ac.th

concept, they also are illegal. In conclusion, the criminal will not happen only people believe in five precept; thus, the five precept can be used to rehabilitate the inmates.

Keywords: How to protect recidivists, To make criminals repeatedly, Do wrong things,
Five Precept

บทนำ

มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่มีความหลากหลายในทัศนคติและปัจจัยในการดำรงชีพ ซึ่งเป็นสาเหตุหลักที่ก่อให้เกิดการกระทำละเมิดต่อสังคม ด้วยเหตุนี้สังคมจึงต้องมีกฎเกณฑ์ในการอยู่ร่วมกัน กฎหมายจัดเป็นกฎเกณฑ์หนึ่งที่รัฐบัญญัติขึ้นมาเพื่อกำหนดแนวทางการประพฤติปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องคุ้มครองให้สังคมปลอดภัยมีความสงบเรียบร้อยและประเทศมีความมั่นคง

กฎหมายเป็นกฎเกณฑ์ที่มีสภาพบังคับ ดังนั้น เมื่อกระทำการฝ่าฝืนต้องรับโทษ และโทษมี 5 สถาน ได้แก่ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน โดยเฉพาะโทษประหารชีวิตและจำคุกกรมราชทัณฑ์เป็นผู้รับผิดชอบหลัก มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สังคมปลอดภัย ผู้กระทำความผิดสำนึกผิดเข็ดหลาบไม่กระทำความผิดซ้ำอีก และเป็นการทดแทนหรือชดเชยต่อผู้เสียหายเพื่อป้องกันการแก้แค้น ในขณะเดียวกันก็เป็นการปรามมิให้ผู้อื่นกระทำความผิดตาม เกิดความเกรงกลัวต่อโทษ การลงโทษจำคุกเป็นการตัดโอกาสในการกระทำผิดของผู้ต้องขังโดยแยกออกจากสังคม แต่การแยกผู้ต้องขังออกจากสังคมเป็นเพียงวิธีการชั่วคราวเท่านั้น ดังนั้น การควบคุมดูแลและการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในเรือนจำจึงมีความสำคัญมาก จากที่เน้นการลงโทษเพียงเพื่อให้สำนึกผิดเกิดความหลาบจำคงไม่ได้ ต้องมีมาตรการในการแก้ไขฟื้นฟูร่างกาย จิตใจ ศักยภาพ ความรู้ ความสามารถในการประกอบอาชีพ เพื่อการพัฒนาตนให้เป็นที่ยอมรับของสังคม และสามารถดำรงชีพในสังคมได้อย่างปกติสุขเมื่อพ้นโทษออกไป ตามเป้าหมาย “คืนคนดีมีคุณค่ากลับสู่สังคม”

ปัจจุบันพบว่า เมื่อปล่อยตัวหลังพ้นโทษมักเกิดการกระทำผิดซ้ำ และมีแนวโน้มรุนแรงมากยิ่งขึ้น เห็นได้ว่ามาตรการที่ใช้ลงโทษผู้กระทำผิดไม่ก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการป้องกันแก้ไขหรือควบคุมการกระทำผิดซ้ำได้ดีเพียงพอ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีมาตรการด้านอื่นๆ เช่น จิตวิทยาชุมชน วัฒนธรรม ศิลปกรรมหรือหลักศาสนาเข้ามาช่วย เพราะโดยเนื้อหาของกฎหมายแล้ว ที่มาของกฎหมายประกอบด้วยองค์ประกอบที่มีความหลากหลายมากมาย (มานิตย์ จุมปา, 2562, หน้า 11-16) ตัวอย่างเช่น

ศีลธรรม คือ ความรู้สึกผิดชอบชั่วดีหรือความดีงามต่าง ๆ ที่ทำให้คนเราสามารถใช้ชีวิตในสังคมได้โดยสงบสุข

จารีตประเพณี คือ แบบแผนที่คนในสังคมยอมรับและถือปฏิบัติมาเป็นเวลาช้านาน

ศาสนา คือ หลักการดำเนินชีวิตหรือข้อบังคับที่ศาสนิกชนของแต่ละศาสนาบัญญัติขึ้นเพื่อสั่งสอนให้คนทุกคนเป็นคนดี

คำพิพากษาของศาล คือ คำวินิจฉัยชี้ขาดของศาลในประเด็นแห่งคดีที่ฟ้องต่อศาล

แนวความคิดเห็นของนักปราชญ์ คือผู้ทรงคุณวุฒิ มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านกฎหมายหรือศาสตร์ด้านต่างๆ อาจจะเป็นนักวิชาการ อาจารย์ ผู้เชี่ยวชาญประสบการณ์ เป็นต้น

ศีลธรรมหรือศาสนา โดยเฉพาะหลักเบญจศีล ตามแนวทางพระพุทธศาสนาถือได้ว่ามีความสำคัญต่อการประพฤติปฏิบัติตนเป็นอย่างยิ่ง ดังนี้

1) ต่อส่วนตัว บุคคลที่ยึดถือประพฤติปฏิบัติตามหลักเบญจศีล ถ้าเปรียบเสมือนฐาน เช่น สิ่งปลูกสร้าง ถ้าฐานไม่ดีไม่แข็งแรงสิ่งปลูกสร้างก็จะพังทลายได้ง่าย คนก็เช่นเดียวกันถ้ามีหลักเบญจศีล เป็นฐาน

ย่อมมีความมั่นคงในชีวิต มีอุปกรณ์เพื่อฝึกกาย (ตน) เพื่อให้เกิดสมรรถภาพทางจิตใจ เพื่อมุ่งสู่ขั้นอริยะบุคคล เพื่อให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างสงบสันติ การปฏิบัติตามศีล ขึ้นอยู่กับสติปัญญาและหิริโอตตัปปะของแต่ละบุคคลเป็นเครื่องสนับสนุน

2) ต่อสังคม หลักเบญจศีลมีความสำคัญต่อการปกครองบ้านเมือง กล่าวคือ ทั้งผู้ปกครองและผู้ใต้ปกครองเมื่อปฏิบัติตามหลักเบญจศีลเสมอกันการอยู่ร่วมกันของมวลมนุษยชาติสังคมและโลกก่อให้เกิดการก้าวหน้าไปสู่สันติภาพ มิให้ก้าวเข้าไปสู่ความหายนะหรือสังคมเสื่อมทราม ชีวิตที่ดีงามของคนในสังคมจึงเริ่มต้นที่การรักษาหลักเบญจศีล (สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก, 2544)

3) ต่อโลก หลักเบญจศีลมีพลานุภาพต่อโลกไม่ให้เป็นด้านต่าง ๆ เช่น ทำให้คนในโลกมีความเป็นปกติ มีปกติการรักษากาย วาจา ใจ ส่งเสริมความสำรวมระวัง ส่งเสริมการไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน เป็นเครื่องมืองดเว้นจากความชั่ว เป็นที่ตั้งแห่งความดีและความงาม ชีวิตที่ดีงามย่อมเป็นที่ปรารถนาของทุกคนในโลก

4) ต่อสิ่งแวดล้อม หลักเบญจศีลมีความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมเพราะสามารถป้องกันโลกร้อน สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมและโรคระบาด ที่กำลังคุกคามคร่าชีวิตของมนุษย์ในทุกประเทศ ทุกมุมโลก ที่มีสาเหตุมาจากการที่มนุษย์ไม่สำรวมระวังเรื่องกามารมณ์ ได้แก่ โรค “เอดส์” หรือปกปิดไม่เปิดเผยความจริง ได้แก่ โรคโควิด 19 หากว่ามนุษย์ทุกคนให้ความสำคัญตั้งใจสมาทานรักษาศีลอย่างดีแล้ว ปัญหาตามที่กล่าวมานี้จะไม่เกิดขึ้น

5) ต่อการบรรลุธรรมขั้นสูง หลักเบญจศีลเป็นพื้นฐานรองรับให้เกิดคุณธรรมต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่สูงสุดของชีวิต การหลุดพ้นจากวัฏสงสาร ตามหลักพระพุทธศาสนา คือ พระนิพพาน (พระเมธีธรรมาภรณ์, 2552, หน้า 45)

ด้วยเหตุนี้ เมื่อบุคคลใดยึดถือปฏิบัติตามหลักเบญจศีล อันเป็นหลักขั้นพื้นฐานของสังคม การกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมายก็จะไม่เกิดขึ้น ส่งผลให้สังคมมีคุณภาพ มีคุณธรรม และการบังคับใช้กฎหมายก็จะก่อเกิดผลสัมฤทธิ์ที่ดีสังคมปลอดภัยไร้การกระทำผิด ถือได้ว่าเป็นการแก้ไขป้องกันควบคุมปัญหาและสาเหตุการกระทำผิดซ้ำที่ต้นเหตุโดยแท้จริง

เรือนจำ จังหวัดสมุทรปราการ มีหน้าที่รับผิดชอบในการควบคุมดูแลผู้ต้องขังและพัฒนาแก้ไขผู้ต้องขังเพื่อให้เกิดจิตสำนึกพัฒนาตนให้เป็นคนดีกลับคืนสู่สังคมหลังพ้นโทษแล้ว จึงจำเป็นอย่างยั้งต้องศึกษาสาเหตุของการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังในคดีต่าง ๆ เพื่อสะท้อนให้เห็นปัญหา อุปสรรค เกี่ยวกับการควบคุม การดูแลและแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ โดยเฉพาะการกระทำผิดซ้ำตั้งแต่ 2 ครั้งขึ้นไปซึ่งผู้กระทำผิดอาจถูกจับกุมหรือรอดพ้นจากการจับกุมของเจ้าพนักงานของรัฐ อันจะก่อให้เกิดความรู้สึกเคยชินไม่เกรงกลัวต่อโทษทัณฑ์ที่จะได้รับ และส่งผลให้กระทำผิดซ้ำซากจนพัฒนาเป็นอาชญากรมืออาชีพโดยไม่รู้ตัว ดังนั้นการจะลดจำนวนอาชญากรรมและอาชญากรมืออาชีพลง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาสาเหตุการกระทำผิดซ้ำ เช่น สภาพความเป็นอยู่ การเลี้ยงดู ปัญหาในครอบครัว บุคลิกภาพ และปัจจัยด้านต่าง ๆ เช่น ด้านครอบครัว ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม อาทิเช่น สภาวะเศรษฐกิจของสังคม การ

ยอมรับจากบุคคลในสังคม บุคคลในครอบครัวและเครือข่ายของผู้พันโทฯ แหล่งที่อยู่อาศัย เป็นต้น เพื่อให้ทราบว่าปัจจัยด้านใดบ้างส่งผลให้เกิดกระทำผิดซ้ำ เพื่อเป็นแนวทางให้กรมราชทัณฑ์นำไปใช้ประโยชน์ในทางปฏิบัติในการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาผู้ต้องขังในเรือนจำได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและสาเหตุ ปัจจัยที่มีผลต่อการละเมิดกฎหมาย การกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำ จังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อศึกษาแนวทางทางป้องกันตามหลักเบญจศีลในพระพุทธศาสนาสำหรับส่งเสริมการไม่กระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำ จังหวัดสมุทรปราการ

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัย และแนวทางป้องกันตามหลักเบญจศีลในการกระทำผิดซ้ำ โดยศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำ จังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 312 คน ส่วนการศึกษาแนวทางป้องกันตามหลักเบญจศีลเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพโดยมุ่งศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้ แนวทางการป้องกันการละเมิดกฎหมายการกระทำผิดซ้ำในกลุ่มผู้ต้องขัง

วิธีการศึกษาวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (documentary study) โดยการศึกษาค้นคว้ารวบรวมทฤษฎีแนวคิดที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ บทความ วารสาร และจากผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดและประกอบการวิเคราะห์ของการวิจัย
2. การศึกษากาภาคสนาม (field study) โดยใช้แบบสอบถาม (questionnaire) ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎีและการทบทวนวรรณกรรม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่จะมาทำการวิเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากผู้ต้องขังที่กระทำความผิดซ้ำจากเรือนจำกลาง จังหวัดสมุทรปราการ และใช้แบบสัมภาษณ์ (interview form) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่จะมาทำการวิเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจาก เจ้าหน้าที่เรือนจำกลาง จังหวัดสมุทรปราการ นักจิตวิทยา นักสังคมศาสตร์ และผู้นำศาสนาพุทธ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง (sample group) ในการศึกษาวิจัย ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) กล่าวคือ จะเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักโทษเด็ดขาดที่กระทำความผิดซ้ำโดยคำนวณจากประชากรและกลุ่มตัวอย่างของเครซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) ระดับความเชื่อมั่น 95% (บัณฑิต

พิทักษ์สิทธิ์, 2556, หน้า 42) ซึ่งจำนวนประชากร 4,460 คน จะต้องใช้กลุ่มตัวอย่าง 312 คน และในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 312 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

ในการวิจัยจะใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ โดยสร้างแบบสอบถามขึ้นจากการตรวจสอบเอกสารแนวคิด ทฤษฎีงานวิจัย และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งเครื่องมือในการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1) แบบสอบถาม (questionnaire) แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

ก. แบบสอบถามปลายเปิด (open-ended questions) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

ข. แบบสอบถามปลายปิด (close-ended questions) ในแบบสอบถามได้กำหนดคำตอบหลายคำตอบ เพื่อให้ผู้ตอบได้เลือกตอบข้อที่ต้องการให้มากที่สุด

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยโดยสร้างขึ้นเองและปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ และจากแบบสอบถามอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันตามความเหมาะสมซึ่งประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพก่อนต้องโทษ รายได้ คดี ชนิดยาเสพติด กำหนดโทษ และคำถามเกี่ยวกับสาเหตุที่สัมพันธ์กับการกระทำความผิดซ้ำ ได้แก่ ที่อยู่อาศัย ความสัมพันธ์ในครอบครัว ยาเสพติด การคบเพื่อน การเล่นการพนัน สถานบันเทิง

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด ได้แก่ ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และปัจจัยด้านความเชื่อเกี่ยวกับการกระทำความผิด

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา ข้อเสนอแนะและแนวทางการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ ตามหลักเบญจศีล เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ

2) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) โดยเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi structured interview) กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 4 กลุ่ม ได้แก่ เจ้าหน้าที่เรือนจำกลาง จังหวัดสมุทรปราการ นักจิตวิทยา นักสังคมศาสตร์ และผู้นำศาสนาพุทธ โดยสัมภาษณ์แนวทางป้องกันตามหลักเบญจศีลเพื่อส่งเสริมการไม่กระทำความผิดซ้ำ

วิธีและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างแล้วนำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยเชื่อมโยงกันกับแนวคิดและจากทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ข้อมูลเชิงปริมาณ

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
2. นำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์
3. นำคะแนนไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และใช้สถิติในการวิเคราะห์ดังนี้
 - 1) ใช้ค่าอัตราส่วนร้อยละ (percentage) ของคำถามเกี่ยวกับข้อมูลและข้อคำตอบในการตอบคำถามปลายปิดให้เลือกตอบ โดยแยกหาค่าร้อยละเป็นรายชื่อ นำเสนอในรูปตารางประกอบการบรรยายข้อมูลที่ได้จากการศึกษา
 - 2) ใช้ค่าเฉลี่ยน้ำหนักความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายที่ศึกษา โดยหาค่ามัชฌิมเลขคณิต (mean) ในข้อคำตอบของคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าทุกข้อ

ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ด้วยวิธีการอุปนัย คือ การตีความข้อมูลตามความหมายในทัศนะของผู้ถูกศึกษา
2. ทำข้อสรุปฉบับร่าง ซึ่งเป็นการนำความคิดที่ผู้ศึกษาประมวลได้จากการกระทำดัชนีข้อมูลแล้วเชื่อมโยงดัชนีเหล่านั้นเข้าด้วยกัน ด้วยการพรรณนาความหรือแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับลักษณะของดัชนีหรือข้อมูลที่ศึกษา การทำข้อสรุปฉบับร่างเป็นการลดขนาดของข้อมูลและช่วยกำจัดข้อมูลที่ไม่ต้องการออก
3. การสร้างข้อสรุปและการพิสูจน์ข้อสรุป ทำให้มองเห็นแบบแผนที่เกิดจากข้อมูลที่รวบรวมได้ การนำข้อสรุปย่อยมาเชื่อมโยงกันเพื่อเป็นบทสรุปนำไปสู่การตอบปัญหาการวิจัย เชื่อมโยงความสัมพันธ์ย่อยๆ เข้าด้วยกันด้วยความประณีต
4. วิธีการสร้างบทสรุป คือ รวบรวมบทสรุปย่อยเข้าไปด้วยกันโดยการทำเป็นบัญชีหางว่าวและโยงเข้าเป็นกลุ่มและโยงเป็นขั้นตอนขึ้นมาตามลำดับเป็นข้อ สรุปใหญ่จัดกลุ่มข้อมูล หาความคล้ายคลึงของข้อมูลการแตกตัวแปรหรือข้อมูลให้ละเอียดลงไป การประมวลข้อมูลเข้าด้วยกันการทำข้อมูลเป็นองค์ประกอบต่าง ๆ การเรียงลำดับข้อมูลโดยใช้หลักเหตุผลและเชื่อมโยง
5. พิสูจน์บทสรุป เป็นการโยงข้อสรุปนามธรรมกลับไปสู่รูปธรรมในเหตุการณ์ใหม่อีกครั้ง เพื่อให้แน่ใจว่าข้อสรุปนั้นทำไว้เหมาะสมแล้วพยายามเปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูลเพื่อดูว่าหลงลืมประเด็นใดหรือไม่ หากอธิบายอื่นที่มีน้ำหนักใกล้เคียงกัน อาจลองสมมติว่าการสรุปที่สรุปไว้ยังไม่ดีพอ ลองใช้คำอธิบายแบบอื่นอธิบายปรากฏการณ์นั้นดูว่าใครมีน้ำหนักน่าเชื่อถือมากกว่ากัน จากนั้นก็พยายามยืนยันและป้องกันข้อสรุปของตนว่าสามารถบล้างข้อสรุปเหล่านั้นได้หรือไม่ ถ้าบล้างได้จะได้ยืนยันความมั่นใจมากขึ้น

สรุปผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง

1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มประชากร กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 31-40 ปี นับถือศาสนาพุทธ การศึกษาระดับประถมศึกษา อาชีพรับจ้างทั่วไป มีรายได้ 5,000-10,000 บาท ต่อเดือน สมาชิกในครอบครัวจำนวน 5-7 คน อาศัยอยู่กับบิดามารดา สถานภาพโสด สัมพันธภาพการอยู่ร่วมกันมีความรักใคร่สามัคคีปรองดองกันดี ภาวะความรับผิดชอบต่อครอบครัวสูง มีภาระหนี้สินเฉลี่ยกระทำผิดซ้ำ จำนวน 4 ครั้ง คดียาเสพติด ขณะกระทำผิดมีอายุ 26-35 ปี โทษที่ได้รับจำคุก 1-5 ปี โทษที่ได้รับมาแล้วไม่เกิน 1 ปี โทษที่เหลือ จำคุก 1 ปี ไม่เกิน 5 ปี สภาพแวดล้อมเป็นชุมชนที่มีผู้เสพและจำหน่ายยาเสพติด บุคคลในครอบครัวเคยต้องโทษความผิดยาเสพติด พฤติกรรมกลุ่มตัวอย่างเสพสิ่งเสพติดประเภทยาบ้า (Amphetamine) และยาในกลุ่มแอมเฟตามีนหรือพีโมลีน เล่นการพนันประเภทไพ่ เทียบสถานเริงรมย์ประเภทร้านอาหารที่จำหน่ายสุรา คบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติด การพนัน และการใช้ความรุนแรง

ผลการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าปัจจัยที่เป็นสาเหตุสำคัญอันส่งผลให้กระทำซ้ำ คือ ตัวผู้ต้องขังเอง เพราะต้องการเงินและทรัพย์สิน เพื่ออำนวยความสะดวกสบายแก่ชีวิต

1.2 ปัจจัยด้านครอบครัว

ผลการศึกษาปัจจัยด้านครอบครัว พบว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านครอบครัวมีผลเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดซ้ำมีค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ปัจจัยด้านสังคม

ผลการศึกษาปัจจัยด้านสังคม พบว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านสังคมที่มีผลเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง มีค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ในระดับปานกลาง

1.4 ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม

ผลการศึกษาปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม พบว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่มีผลเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง มีค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ในระดับปานกลาง

1.5 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

ผลการศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจ พบว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่มีผลเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง มีค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ในระดับปานกลาง

1.6 ปัจจัยด้านความเชื่อเกี่ยวกับการกระทำความผิดฝ่าฝืนข้อห้ามตามหลักเบญจศีล

ผลการศึกษาศักยภาพปัจจัยด้านความเชื่อเกี่ยวกับการกระทำความผิด พบว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านความเชื่อเกี่ยวกับการกระทำความผิดซ้ำ มีค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลแนวทางป้องกันตามหลักเบญจศีล

2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการยุติธรรม และบทลงโทษที่ผู้ต้องขังได้รับการกระทำผิดซ้ำ

ผลการศึกษา พบว่ากระบวนการยุติธรรมมีความสัมพันธ์และผลต่อการกระทำผิดซ้ำ เพราะกระบวนการยุติธรรม ตั้งแต่การจับกุม สอบสวน การพิจารณาพิพากษาคดี และการลงโทษ ถ้ามีความล่าช้าไม่เหมาะสม ไม่ถูกต้อง หรือรุนแรงเกินกว่าเหตุ ย่อมส่งผลกระทบต่อทั้งด้านจิตใจและร่างกายผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้กระทำความผิดอย่างมาก ก่อให้เกิดความโกรธแค้นเจ้าหน้าที่รัฐ เคียดแค้นต่อสังคม อยากกระทำความผิดเพื่อแก้แค้นหรือตอบโต้สังคม อันเป็นสาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้บุคคลเหล่านี้กระทำความผิดซ้ำ อีกอย่างต่อเนื่อง เช่น การควบคุมตัวชั้นสอบสวนหรือชั้นพิจารณา กรณีไม่ได้มีการปล่อยตัวชั่วคราวทำให้เกิดความเครียด เกิดพฤติกรรมลอกเลียนแบบผู้ต้องขังในเรือนจำ หรือการลงโทษผู้กระทำความผิดมากเกินไปจนเกินไปทำให้ไม่เกิดความเกรงกลัว ไม่เข็ดหลาบ เคยชินต่อโทษที่ได้รับ เป็นต้น

2.2 ปัจจัยและสาเหตุสำคัญที่ส่งผลให้ผู้ต้องขังเมื่อพ้นโทษแล้วกระทำความผิดซ้ำ

ผลการศึกษา พบว่าปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง คือตัวผู้ต้องขัง เพราะเป็นผู้คิด ริเริ่มและตัดสินใจในการกระทำความผิดเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง โดยมีปัจจัยอื่น ๆ เป็นสิ่งผลักดัน หรือกดดันให้กระทำความผิดซ้ำ ปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมซึ่งถือได้ว่ามีอิทธิพลต่อผู้ต้องขังอย่างมากเช่นกัน เพราะสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วยากแก่การปรับตัว และเรียนรู้ในการดำรงชีวิต เช่น การขาดการยอมรับของบุคคลในสังคมหลังพ้นโทษ ไม่มีงานทำ ไม่มีรายได้ ถูกรังเกียจ ถูกทอดทิ้ง ถูกดูหมิ่นเหยียดหยาม และสภาพสิ่งแวดล้อมที่เต็มไปด้วยแหล่งอบายมุข เช่น การพนัน สุรายาเสพติด สถานเริงรมย์ ล้วนทำให้ผู้ต้องขังขาดสติยั้งคิด ขาดการควบคุมจิตใจในการกระทำความผิดซ้ำ ในขณะที่เดียวกันยังมีปัจจัยด้านอื่น ๆ กระตุ้นหรือเร้าให้ผู้ต้องขังเกิดตัณหาในการกระทำความผิดซ้ำได้ เช่น การคบเพื่อนเดิม ๆ ซักชวนกันเสพยาเสพติด เที่ยวเตร่ในยามวิกาล เล่นการพนัน หรือครอบครัว เมื่อต้องโทษจำคุกเกิดการหย่าร้าง ทิ้งร้างกันไป พ้นโทษแล้วไม่ยอมรับ ไม่ให้อภัย ไม่ให้กำลังใจ ซ้ำเติม โอกาสกระทำความผิดซ้ำจึงเกิดขึ้นและอาจรุนแรงมากยิ่งขึ้นเป็นลำดับ

2.3 ความเชื่อ ความศรัทธา หลักธรรมคำสั่งสอนเรื่อง หลักเบญจศีล ในพุทธศาสนาเกี่ยวกับการกระทำความผิดซ้ำ

ผลการศึกษา พบว่าผู้ต้องขังส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีความเชื่อ ความศรัทธา ในหลักธรรมคำสั่งสอน รวมทั้งหลักเบญจศีล ส่วนจะปฏิบัติตามมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับวิจารณญาณ แต่หลักเบญจศีลเป็นหลักธรรมที่บุคคลทุกคนพึงมีพึงปฏิบัติ เพราะเป็นหลักสำคัญในการบัญญัติ “กฎหมาย” ที่นานาประเทศยอมรับและบังคับให้บุคคลทุกคนต้องปฏิบัติตามโดยเคร่งครัด หากฝ่าฝืนมีความผิดมีโทษ

และต้องรับผิดชอบ ชดใช้ ชดเชย หรือทดแทนความเสียหายที่เกิดขึ้นด้วย ดังนั้น บุคคลใดจะปฏิเสธว่าไม่รู้ ไม่เข้าใจหรือไม่ปฏิบัติตามไม่ได้ เช่นเดียวกับหลักธรรมที่ว่า “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” ถ้ากระทำดี ถูกต้อง ย่อมได้รับผลตอบแทนในสิ่งที่ดีเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป แต่ถ้ากระทำไม่ดี ประพฤติชั่ว มีความผิดมีโทษตามกฎหมายและเป็นที่ยังเกี้ยวของบุคคลทั่วไป ดังนั้น แม้ว่าบุคคลใดจะไม่เชื่อ ไม่ศรัทธา หรือไม่ให้ความสำคัญ อย่างไรก็ตามก็ต้องปฏิบัติตาม เพราะหลักเบญจศีลเป็นที่มาในการบัญญัติเพื่อการบังคับใช้ของกฎหมาย

2.4 แนวทางหรือวิธีการป้องกัน แก้ไข ส่งเสริม การไม่กระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังโดยใช้หลักธรรม เรื่องเบญจศีล

ผลการศึกษา พบว่าแนวทาง วิธีการป้องกัน แก้ไข ส่งเสริม เพื่อลดการกระทำความผิดซ้ำ สามารถดำเนินการได้หลากหลายวิธี เช่น การฝึกอบรม การฝึกปฏิบัติ ความรู้ ความเข้าใจ ในผลแห่งการกระทำ การฝึกการควบคุมจิต สมาธิ ให้เห็นถึงบาปบุญคุณโทษแห่งการกระทำ เกิดความละอายต่อสิ่งที่กระทำ เห็นผลเสียที่จะเกิดขึ้นจากการกระทำทั้งต่อตนเองและผู้อื่น รวมทั้งสังคมปัจจุบันและอนาคต โดยผู้ทรงคุณวุฒิในศาสตร์ด้านต่าง ๆ เช่น จิตวิทยา หลักศาสนา หลักกฎหมาย หลักเศรษฐกิจพอเพียง แนวทางการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นอย่างยั่งยืน เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาด้านจิตใจ ด้านบุคลิกภาพ มีความอดทน อดกลั้น มีความเพียร บนพื้นฐานหลักเหตุและผลที่ว่า “ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว” ด้วยความตระหนักและเข้าใจว่าการประพฤติหรือการปฏิบัติตน คือ การกระทำ อันก่อให้เกิดผลดีหรือผลชั่ว ขึ้นอยู่ที่ตนเป็นผู้กำหนดจากกระทำ

อภิปรายผลการศึกษา

1. การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขัง

1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล

ผลจากการศึกษาแสดงให้เห็นว่า เพศ อายุ รายได้ และพฤติกรรมส่วนตัวของผู้ต้องขังเป็นสาเหตุและปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำสูงมาก เพราะความต้องการเงิน ทรัพย์สิน เพื่ออำนวยความสะดวกสบาย ทำให้มีความหัดเทียมบุคคลอื่น รวมถึงพฤติกรรมการติดยาเสพติด เล่นการพนัน และการเที่ยวสถานเริงรมย์ยามวิกาล ตามหลักทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ที่เน้นการศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง การเรียนรู้ (learning หรือ conditioning) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งเร้าอันสืบเนื่องมาจากประสบการณ์การเรียนรู้ กล่าวคือ พฤติกรรมของบุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงไปได้ตามสิ่งที่มาเร้าหรือช่วยทำให้เกิดกิเลสหรือความต้องการ (ปกรณ์ มณีปกรณ์, 2553, หน้า 175) เช่น อบายมุขต่าง ๆ เป็นสิ่งเร้าหรือช่วยให้กระทำความผิด สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ อัครกร ไชยพงษ์ (2557) การพัฒนากลยุทธ์การป้องกันและแก้ไขปัญหการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังชายในเรือนจำ เขต 8 ซึ่งผลการศึกษาวิจัยก็เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับการศึกษาวิจัยครั้งนี้

นอกจากนั้น การคิดและตัดสินใจกระทำการใด ๆ เป็นอำนาจอิสระที่จะกระทำหรือไม่ก็ทำได้ ดังนั้น การกระทำผิดโดยมีปัจจัยเป็นผลประโยชน์ตอบแทนไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบใด (seek pleasure

avoid pain) สอดคล้องตามสมมุติฐานของทฤษฎีคิดก่อนทำ (choice theory) ซึ่งเชื่อว่าบุคคลมีอิสระในการกระทำผิด แนวทางในการเลือกพฤติกรรมที่ผิดกฎหมายขึ้นอยู่กับการที่ตนนั้นจะได้รับความพึงพอใจหรือผลประโยชน์สูงสุดเป็นสำคัญ (วีระชัย เหล่าลงอินทร์, 2552, หน้า 19)

1.2 ปัจจัยด้านครอบครัว สังคม สภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ และความเชื่อเกี่ยวกับการกระทำ ความผิดฝ่าฝืนข้อห้ามตามหลักเบญจศีล

ผลจากการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยด้านครอบครัว สังคม สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และความเชื่อเกี่ยวกับการกระทำ ความผิดฝ่าฝืนข้อห้ามตามหลักเบญจศีล เป็นเพียงปัจจัยประกอบการคิด การตัดสินใจ ช่วยผลักดันให้เกิดการกระทำผิดซ้ำ ไม่ใช่สาเหตุหรือปัจจัยหลักในการกระทำผิดซ้ำ

ปัจจัยด้านสังคม การกระทำผิดซ้ำ สอดคล้องกับทฤษฎีทางอาชญาวิทยาที่อธิบายสาเหตุของการเกิดอาชญากรรม ทฤษฎีตราหน้าหรือทฤษฎีตีตรา เป็นผลงานแนวความคิดของ แฟรงค์ แทนเนนบาม (Tannenbaum, 1938, pp. 197-218) นักอาชญาวิทยาที่ริเริ่มใช้คำว่า “การระบายสีเส้นแก่ความชั่วร้าย (dramatization of evil)” เพื่ออธิบายพฤติกรรมของอาชญากรที่กระทำความผิด โดยอธิบายว่า “แม้พฤติกรรมอาชญากรจะเป็นสิ่งชั่วร้าย แต่ร้ายยิ่งกว่า คือ การที่สังคมพยายามผลักดันให้อาชญากรถล่มถลายไปในทางที่ผิดเป็นภัยแก่สังคมมากยิ่งขึ้น โดยไม่ยอมเปิดโอกาสให้บุคคลที่ประพฤติดังกล่าวมีโอกาสกลับตัวเป็นคนดี” แนวคิดของทฤษฎีนี้เน้นเรื่องปฏิกิริยาการตอบโต้ของสังคมที่มีต่อผู้กระทำผิดในทางลบ เช่น การดูหมิ่น เหยียดหยาม การตั้งข้อรังเกียจ ไม่ยอมรับการอยู่ในสังคม เป็นต้น (ปรกรณ์ มณีปรกรณ์, 2553, หน้า 187)

ปัญหาและสาเหตุที่เกิดจากสังคมไม่ยอมรับทำให้กระทำความผิดซ้ำ ทฤษฎีตีตรา (labeling theory) เมื่อสังคมไม่ยอมรับพวกเขาจะกลับไปรวมกลุ่มกับกลุ่มเพื่อนเดิม ๆ และชักชวนกันไปกระทำความผิดซ้ำอีก ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีวัฒนธรรมรอง (subculture theory) สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ บัณฑิต พัทธ์สิทธิ์ (2556) การวิเคราะห์สาเหตุการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด: ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ต้องขังในทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มักมีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี รวมถึงการมีแบบอย่างที่ไม่ดีให้เห็นเป็นประจำ ทำให้ผู้ต้องขังขาดความผูกพันกับครอบครัว และไปคบเพื่อนเถร จนนำไปสู่การกระทำความผิด สอดคล้องกับทฤษฎีพันธะทางสังคม (social bonding theory) (บัณฑิต พัทธ์สิทธิ์, 2556, หน้า 96)

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย การไม่มีงานทำ ไม่มีรายได้ มีรายได้น้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการ การคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมไม่ดีชอบมั่วสุมเสพยา เล่นการพนัน ชอบความรุนแรง รวมถึงปัญหาด้านความเชื่อที่ผิด ก็เป็นปัจจัยที่ผลักดันให้ผู้ต้องขังกลับไปกระทำความผิดซ้ำได้ จนติดเป็นนิสัย สอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ นายทรรศพล ขุนรัง (2556) สาเหตุการกระทำผิดซ้ำคดีเกี่ยวกับทรัพย์สิน: ศึกษาเฉพาะกรณีความผิดฐานลักทรัพย์นักโทษเด็ดขาดฝ่ายควบคุมแดน 8 เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร และผลการศึกษาวิจัยของต่างประเทศ (Buikhuisen & Hocktra, 1974) ซึ่งได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการกระทำผิดซ้ำ และการวิจัยเรื่องผู้กระทำผิดซ้ำของโครงการวิจัยแห่งมหาวิทยาลัยฮ่องกงในปี 1978 ผลการศึกษาวิจัยก็เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้

การกระทำผิดซ้ำอาจมีที่มาหรือเกิดขึ้นจากปัจจัยเพียงด้านเดียว หรือปัจจัยหลายด้านผสมผสานรวมกันผลักดันให้เกิดการกระทำผิดซ้ำได้ ผลการศึกษาพบว่า ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านที่อยู่อาศัย เป็นปัจจัยผลักดันการกระทำผิดซ้ำมากกว่าปัจจัยด้านอื่น ๆ แต่ปัจจัยด้านอื่น ๆ ก็มีผลต่อการกระทำผิดซ้ำเช่นเดียวกัน สอดคล้องกับทฤษฎีผสมผสาน (integrate theories) multifactor theory เป็นการผสมผสานปัจจัยด้านสังคม และเศรษฐกิจ โดยเห็นว่าปัจจัยทั้งสองมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมอาชญากรรม โดยได้นำเอาทฤษฎีแนวสังคมศาสตร์มาเป็นทฤษฎีต้นแบบในการผสมผสานเป็นทฤษฎีใหม่ที่จะช่วยอธิบายว่าสาเหตุที่บุคคลจะประกอบอาชญากรรมและละเว้นไม่ประกอบอาชญากรรม โดยบุคคลจะประกอบอาชญากรรมต้องมียุทธศาสตร์ประกอบของปัจจัยครบถึงจะประกอบอาชญากรรม ดังนั้น ในการวิเคราะห์สาเหตุอาชญากรรมไม่ควรมองเฉพาะประเด็นหนึ่งประเด็นใดแต่ประเด็นเดียว แต่ให้วิเคราะห์จากหลายมิติ จะได้ภาพที่ชัดเจนว่าทำไมบุคคลในสังคมจึงกระทำความผิดซ้ำอีกเมื่อพ้นโทษแล้ว (ปกรณ มณีปกรณ, 2555, หน้า 503 - 520)

2. การศึกษาแนวทางป้องกันตามหลักเบญจศีล

2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการยุติธรรมและบทลงโทษที่ผู้ต้องขังได้รับกับการกระทำผิดซ้ำ

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า กระบวนการยุติธรรม บทลงโทษที่ผู้กระทำผิดได้รับ มีมาตรการที่มีวัตถุประสงค์ในการป้องกัน แก้ไข และส่งเสริมการไม่กระทำผิดซ้ำเมื่อพ้นโทษ แต่กลับพบว่า มาตรการต่างๆ ไม่สามารถแก้ไขปัญหการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังได้ เพราะยังพบมีการกระทำผิดของผู้ที่พ้นโทษซ้ำเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งแสดงให้เห็นได้ว่าเป็นการแก้ปัญหาที่ปลายเหตุ นอกจากนี้ การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงานรัฐยังมีความล่าช้า ไม่เป็นธรรม และมีข้อขัดแย้งกฎหมาย สิ่งเหล่านี้ยังเป็นสาเหตุหรือปัจจัยที่ผลักดันหรือกดดันทำให้ผู้ต้องขังเมื่อพ้นโทษมีโอกาสที่จะกระทำผิดซ้ำมากยิ่งขึ้นอีก

2.2 สาเหตุและปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้ผู้ต้องขังเมื่อพ้นโทษแล้วกระทำความผิดซ้ำอีก

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า สาเหตุแห่งการกระทำความผิดซ้ำเกิดจากตัวผู้กระทำผิดเป็นสำคัญ โดยมีปัจจัยอื่น ๆ เป็นแรงเสริมช่วยผลักดันหรือกดดันให้คิดและตัดสินใจกระทำผิดได้ง่ายขึ้น ดังนั้น การแก้ปัญหการกระทำผิดซ้ำต้องแก้ที่ต้นเหตุแห่งปัญหา คือตัวผู้กระทำผิดซ้ำเป็นสำคัญโดยเน้นพัฒนาด้านจิตใจ ปลุกจิตสำนึกที่ดีให้เกิดขึ้นในจิตใจของผู้ต้องขัง สอดคล้องกับงานวิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี (สภิต แก้วปัญญา, ประจัญ กิ่งมิ่งแฮ และไพศาล นน่นอุดร, 2562) พบว่า การประเมินความเป็นไปได้ และความเหมาะสมแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี ด้านที่มีความเป็นไปได้และเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการพัฒนาจิตใจ ดังนั้น มาตรการเสริมสร้างพัฒนาจิตใจของผู้ต้องขังให้มีความเข้มแข็งสามารถยับยั้งชั่งใจ หักห้ามใจไม่กระทำความผิดซ้ำ สามารถแยกแยะความถูกผิดชั่วได้ เห็นผลประโยชน์ของส่วนรวมของครอบครัวเป็นที่ตั้ง ลดความเห็นแก่ตัวลง ส่วนปัจจัยด้านอื่น ๆ ก็มีความสำคัญเช่นกันควรมีมาตรการเสริมสร้างปัจจัยเหล่านั้นควบคู่กันไป เพื่อให้ปัจจัยทุกๆ ด้านที่เป็นปัจจัยเสริมแรงให้ผู้ต้องขังไม่กระทำผิดซ้ำเมื่อพ้นโทษ

2.3 ความเชื่อ ความศรัทธา หลักธรรมคำสั่งสอนเรื่อง เบญจศีล ในพุทธศาสนาเกี่ยวกับการกระทำผิดซ้ำ

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ความเชื่อ ความศรัทธา ในหลักธรรมเบญจศีลมีความสำคัญต่อการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง เพราะหลักเบญจศีลเป็นหลักปฏิบัติขั้นพื้นฐานสำคัญของปัจเจกชน เน้นเรื่องการกระทำตั้งแต่ระดับพื้นฐานที่เป็นการละเว้นจากการเบียดเบียนซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยของสังคม เป็นหลักสำคัญที่จะส่งเสริมให้บุคคลสามารถพัฒนาตนเองจนถึงระดับสูงสุดของชีวิตที่เรียกว่า พระนิพพาน ที่สำคัญไปกว่านั้น การละเมิดหลักเบญจศีล การฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตาม ไม่ว่าจะข้อหนึ่งข้อใดก็อาจก่อให้เกิดความผิดซ้ำได้ ปัจจุบันอัตราการละเมิดหลักเบญจศีลของบุคคลในสังคมมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพราะสังคมมีความเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ประชาชนไม่ใส่ใจในศาสนาหลงใหลวัตถุนิยม มีความโลภ มีตัณหา ไม่รู้จักพอ สังคมกำลังเผชิญกับปัญหาเรื่องการใช้ความรุนแรงพฤติกรรมความเสี่ยงด้านศีลธรรม การติดสุรา ยาเสพติด จนอาจกล่าวได้ว่าพฤติกรรมการละเมิดหลักเบญจศีลของบุคคลในสังคมเริ่มมีความเสี่ยงที่จะทำให้เกิดความรุนแรงมากยิ่งขึ้น (ทรงเกียรติ เม่นสุวรรณ, 2560, หน้า 366) หรือการละเมิดหลักเบญจศีลเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการกระทำผิดซ้ำ

2.4 แนวทางหรือวิธีการป้องกัน แก้ไข ส่งเสริม การไม่กระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังโดยใช้หลักธรรม เรื่องเบญจศีล

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า การดำเนินมาตรการป้องกัน แก้ไข หรือส่งเสริมการไม่กระทำผิดซ้ำตามหลักเบญจศีลต้องกระทำควบคู่กันไปกับปัจจัยอื่น ๆ ซึ่งเป็นปัจจัยเสริมคอยผลักดันการกระทำผิดซ้ำ ดังเช่น การรณรงค์ให้เกิดการตระหนักในการประยุกต์การรักษาเบญจศีล มาเป็นแนวปฏิบัติในการดำรงชีวิต โดยจัดตั้งกลุ่มหรือชุมชนแสดงเหตุและผลที่จะได้รับการปฏิบัติเพื่อให้เข้าถึงหลักการสร้างสันติสุขภายในสังคมด้วยหลักการปฏิบัติตามหลักเบญจศีล เพราะการรักษาศีลเปรียบเสมือนหลักประกันชีวิตที่ทำให้เกิดความสงบสุขอย่างแท้จริงและยั่งยืนในสังคม โดยหน่วยงานหรือองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนควรมุ่งเน้นส่งเสริมการพัฒนาและปลูกฝังให้เกิดครอบครัวตัวอย่าง และชุมชน หมู่บ้านต้นแบบขึ้น โดยเน้นให้สมาชิกขององค์กรปฏิบัติตามหลักเบญจศีล ตามแนวการใช้ชีวิตประจำวันด้วยการเข้าวัดและปฏิบัติตนในการรักษาศีลเป็นนิจ เนื่องจากการเข้าวัดและการรักษาศีลเพื่อเป็นหลักในการรักษาคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่สมาชิกในชุมชนหรือประชาชนได้อย่างยั่งยืนต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหา นิกร ปลัดสังข์ และนายวิษณุ สมิตสุวรรณ (2560) เรื่อง การรักษาศีล 5 กับการสร้างสันติสุขในสังคมไทยให้ยั่งยืน กรณีศึกษา หมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัดขอนแก่น

ข้อเสนอแนะ

การป้องกันแก้ไขหรือส่งเสริม การไม่กระทำผิดซ้ำ สิ่งสำคัญคือ นโยบายแห่งรัฐ โดยเฉพาะองค์กรในกระบวนการยุติธรรม เช่น ตำรวจ พนักงานอัยการ ศาล และกรมราชทัณฑ์ผู้ที่มีหน้าที่ในการกำกับดูแลเรือนจำทัณฑสถานทั่วประเทศ ซึ่งทำหน้าที่ควบคุมดูแลผู้กระทำผิดและฝึกอบรมฟื้นฟูให้กลับตนเป็น

พลเมืองดี ตามปณิธานที่ว่า คือนคนดีสู่สังคม ดังนั้น คณะผู้บริหารประเทศ (คณะรัฐมนตรี) กระทรวง ยุติธรรม กรมราชทัณฑ์ กรม กองหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญในการกำหนด นโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาบุคคลดังนี้

1) รัฐต้องจัดให้ผู้กระทำผิดควรได้รับการพัฒนาฟื้นฟูจิตใจ โดยนำหลักเบญจศีลมาฝึกอบรม ฝึก ปฏิบัติอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอในรูปแบบที่มีความหลากหลายเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ เกิดจิตสำนึกที่ดี ชั่ว มีความละเอียดรอบคอบที่กระทำ สำนึกผิดในผลแห่งการกระทำ และเห็นโทษภัยของการกระทำที่เกิดขึ้นต่อตนเองและผู้อื่น พัฒนาพฤติกรรมดี ส่งเสริมด้านการศึกษา เน้นหนักการฝึกและพัฒนาวิชาชีพที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของผู้ต้องขัง

2) รัฐต้องมีนโยบายให้ความรู้ ความเข้าใจในหลักเบญจศีล แก่ประชาชนเพื่อส่งเสริมจิตใจให้มี ความเข้มแข็ง สร้างความรักสามัคคี ความอบอุ่น สิ่งเหล่านี้จะเป็นเกราะป้องกัน คุ้มครอง แก้ไข การกระทำผิดอย่างมีประสิทธิภาพ

3) รัฐต้องมีนโยบายสร้างให้สังคมและสภาพสิ่งแวดล้อมเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ในการอยู่ร่วมกัน เป็นสังคมที่ปลอดภัยไร้ยาเสพติด ไร้อบายมุขทั้งปวง

4) รัฐต้องมีมาตรการกำกับ ควบคุม ตรวจสอบ และลงโทษ บุคลากรในองค์กรกระบวนการ ยุติธรรม เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่เกิดขึ้นโดยสุจริตและยุติธรรม

บรรณานุกรม

- ทรงเกียรติ เม่นสุวรรณ. (2559). แนวทางการเสริมสร้างสันติภาพตามหลักศีล 5 ของนิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยเขตนครสวรรค์.วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ทรรศพล ขุนรัง. (2556). สาเหตุการกระทำผิดซ้ำคดีเกี่ยวกับทรัพย์: ศึกษาเฉพาะกรณีความผิดฐานลักทรัพย์นักโทษเด็ดขาดฝ่ายควบคุมแดน 8 เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร.ปริญญาานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกริก.
- บัณฑิต พิทักษ์สิทธิ. (2556). การวิเคราะห์สาเหตุการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดียาเสพติด: ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ต้องขังในทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง, สืบค้นจากhttp://elib.coj.go.th/managecourt/data/MC2557_17_66.pdf
- ปกรณ์ มณีปกณ์. (2553). อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เวิลด์เทรดประเทศไทย.
- _____ (2555). ทฤษฎีอาชญาวิทยา. กรุงเทพฯ: เวิลด์เทรดประเทศไทย.
- พระมหานิกธปลัดสังข์ วิษณุ และสุเมิต สุวรรค์. (2560). การรักษาศีล 5 กับการสร้างสันติสุขในสังคมไทย ไห้ยั่งยืน กรณีศึกษาหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในจังหวัดขอนแก่น. วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ 44, 13(3), หน้า 118-125.
- พระเมธีธรรมภรณ์ (สุทัศน์ วรทสสี). (2552). เบญจศีลเบญจธรรม อุดมชีวิตของมนุษย์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ต้นบุญ.
- มานิตย์ จุมปา. (2562). ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกฎหมาย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.
- วีระชัย เหล่าลงอินทร์, เกรียงศักดิ์ ไพรวรรณ, สุวกิจ ศรีปัดดา, และพัชนี บุระพันธ์. (2552). การกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังในเรือนจำจังหวัดมหาสารคาม. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 3(1), หน้า 109-128.
- สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก. (2544). ศีลในพระพุทธศาสนา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สถิต แก้วปัญญา, ประจัญ กิ่งมิ่งแส, และไพศาล แน่นอุดร. (2562). แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมเสียของผู้ต้องขังคดียาเสพติดเรือนจำกลางอุดรธานี. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 7(1), หน้า 1-17.
- อัคคร ไชยพงษ์. (2555). การพัฒนากลยุทธ์การป้องกันและแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังชายในเรือนจำ เขต 8. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 4(1), หน้า 106-127.

Buikhuisen, W., & Hoekstra, H.A. (1974). Factors related to recidivism. **British Journal of Criminology**, 14(1), pp. 63–69.

Rosansky, J. (2010). **Reducing Recidivism: Stopping the Trend of Criminal Relapse in America**. Retrieved from https://www.palmbeachstate.edu/academicservices/Documents/reducing_recidivism.pdf

Manudeep Bhuller, Gordon B.D., Katrine V.L. & Magne, M. **Incarceration, recidivism and employment national bureau of economic research**, Retrieved from <http://www.nber.org/papers/w22648>

Tannenbaum, F. (1938) **Crime and the community**. Retrieved from [https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=mdp.39015003659664&view=1up &seq=12](https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=mdp.39015003659664&view=1up&seq=12)